

**BUTLLETÍ ELECTRÒNIC
DE LA
SOCIETAT CATALANA DE CIÈNCIA-FICCIÓ I FANTASIA**
Gener - Febrer 2009. Número 14

Editorial

Dos-cents anys amb Edgar Allan Poe

El proper dilluns 19 de gener es compliran dos-cents anys del naixement a Boston de l'escriptor Edgar Allan Poe. A la secció "Opinió" hi trobareu les dades biogràfiques i altres coses també interessants.

Poe va cultivar indistintament la narrativa, la poesia i l'assaig, i en tots aquests camps va fer originals aportacions literàries. És considerat un dels creadors de la narrativa de ciència-ficció i d'altres gèneres fantàstics i de terror. És per això que la SCCFF vol dedicar-li un homenatge d'aniversari i de celebració perquè la seva obra es conserva tant en forma que encara ens impressiona i ens commou dos segles després.

A més d'homenatjar-lo des d'aquest butlletí, la SCCFF ha organitzat per al proper dia 19 de gener, de manera simultània, diversos actes commemoratius en diferents poblacions catalanes. Aquests actes, que compten amb l'estreta col·laboració d'entitats i establiments locals, també tindran la presència de diversos presentadors i lectors que ens aproparan una mica més a l'obra de Poe.

Els llocs on es retrà aquest homenatge són:

- A Badalona, a la Biblioteca de Lloreda a les 19.30
- A Barcelona, a la Biblioteca Jaume Fuster a les 19.00
- A Barcelona, a la Biblioteca Xavier Benguerel a les 19.30
- A Castelló, a la Llotja del Cànem a les 19.30
- A Lleida, a l'Institut d'Estudis Ilerdencs a les 19.30
- A Mataró es podrà seguir l'esdeveniment en diferents dies per mitjà de Mataró Televisió
- A Mollet del Vallès, a la Llibreria l'Illa a les 20.00
- A Vilanova i la Geltrú, al Foment Vilanoví a les 19.30

Amb aquests actes la SCCFF vol apropar al més gran nombre de persones la possibilitat de conèixer l'obra de Poe i la seva transcendència dins de la literatura fantàstica.

Hem optat per aquesta fórmula simultània en diferents poblacions per apropar-nos, doncs, en la mesura de les nostres possibilitats, a un major nombre de persones, i també augmentar el nostre àmbit geogràfic de divulgació. Al cap i a la fi aquests són dos dels principis i de les intencions de la SCCFF.

També volem aprofitar aquesta tribuna pública per agrair a les entitats, els establiments i els col·laboradors la seva contribució i el seu treball, que faran que aquest homenatge sigui un èxit des d'ara mateix.

I, per acabar, només volem apuntar que iniciatives com aquesta i col·laboracions més nombroses ens ajudarien, sens dubte, a difondre la ciència-ficció i la fantasia entre els seus seguidors, que de segur són molts i hem de continuar treballant per trobar-nos.

Us esperem a la SCCFF!

Pep Homar

CRÒNICA

La novel·la i els seus fonaments: una tertúlia entorn de... "La mutació sentimental" de Carme Torras

El dia 18 de desembre de 2008 es va celebrar a la Universitat Politècnica de Catalunya la primera sessió de "La novel·la i els seus fonaments: una tertúlia entorn de...", que, com no podia ser d'altra manera en una activitat organitzada per la SC2F2 en col·laboració amb la UPC, es va dedicar a *La mutació sentimental* de Carme Torras, membre de la Societat i investigadora del CSIC-UPC.

Va moderar l'acte en Jordi Font-Agustí, vocal de tecnociència de la Societat, i van actuar com a glossadors de la novel·la i de la seva base tecnocientífica en Miquel Barceló, en Josep Amat i en Josep Casanovas.

"La novel·la l'he escrita com una reflexió sobre on vull que vagi la tecnologia en què treballo i per suscitar un debat entorn de quins robots volem", va declarar l'autora i, efectivament, bastir aquest suggeridor debat és el que van fer els glossadors en les seves intervencions i el públic en la tertúlia final.

El vincle entre realitat i ficció, els límits de les relacions entre homes i màquines, com l'evolució dels robots ens pot canviar com a espècie, les diferències entre l'evolució neurològica i la sentimental, el perquè de determinades reaccions dels personatges de la novel·la i el registre de llenguatge emprat van ser només alguns dels temes que es van comentar i donen idea de l'interès de l'acte.

En definitiva, una hora i mitja que va deixar molt bon gust de boca als assistents i ganes de tornar-hi.

Ter-Cat, Tertúlies Catalanes de ciència-ficció, fantasia i terror

Ter-Cat és una abreviació de Tertúlies Catalanes de ciència-ficció, fantasia i terror. Aquestes sigles no es van escollir a l'atzar quan es va batejar la idea. Segueixen una fórmula establerta no oficial d'altres tertúlies que tenen lloc a l'Estat: Tersa (Tertúlies de Santander), Terma (Tertúlies de Madrid) o Terba (Tertúlies de Barcelona).

La creació de les Ter-Cat va oïr a diversos motius, entre els quals destacaven la quasi extinció de les Terba de Barcelona, amb la qual cosa Catalunya es quedava òrfena en aquest tipus d'activitats, i la poca predisposició que sempre hi havia hagut envers la resta del territori català, un país molt més ampli i poblat que els exemples de tertúlies abans esmentades i on bona part de la població es quedava sempre fora d'aquest tipus d'esdeveniments

per qüestions de distància.

Les Ter-Cat han volgut ser doncs una plataforma on diverses persones amb aficions comunes dins els gèneres fantàstics poguessin conèixer-se i intercanviar experiències sota un eix vertebrador que és una trobada bimestral en una ciutat catalana, sempre diferent. Aquesta plataforma s'ha gestat i continua treballant-se per mitjà d'una llista de correu. Ara, després d'un any i escaig de l'existència de la llista de correu i de les Ter-Cat, hom pot fer balanç mirant enrere i veure si els objectius s'han complert o no.

La primera fase de les Ter-Cat ha estat la tasca informativa, la necessitat d'establir una regularitat en les trobades, la captació de membres i l'establiment de les bases del que volem ser: Un grup de persones amants dels gèneres fantàstics que tant poden parlar en profunditat d'una obra literària com riure al voltant d'una sèrie esperpèntica de televisió o gaudir amb les il·lustracions i els guions d'algun autor de culte del món del còmic. Aquesta fase ja ha acabat després d'aquest primer any. Podem estar contents dels objectius que es van marcar en origen? Sí i no.

En primer lloc cal felicitar-se per haver complert la intenció de fer tertúlies cada dos mesos: set se n'han dut a terme fins ara a Vilafranca, Vic, Manresa, Lleida, Barcelona, el Roc de Sant Gaietà i Mataró. La jurisdicció de Girona és la gran absent per ara. Sembla una bona representació territorial, però no és del tot cert: No s'han fet tertúlies en llocs més remots on segur que hi ha gent interessada a xerrar sobre els gèneres fantàstics.

La participació de les tertúlies ha estat sempre adequada -un altre èxit-, al voltant de 12-15 persones a quasi totes les Ter-Cat, però per contra poca gent autòctona de la ciutat on s'ha dut a terme la trobada hi ha assistit. Aquest, que seria un dels objectius principals, encara no l'hem pogut assolir: portar les tertúlies a diferents localitzacions era sobretot per acostar-les a la gent d'aquestes ciutats, però en general la resposta ha estat poc positiva. Per què? Potser per manca de promoció -normalment s'avisava de les tertúlies a través de llistes de correu i per notes de premsa que no sempre els diaris locals publiquen- o potser pel simple fet que aquest tipus d'activitat ja no atreu la gent com abans.

Per altra banda, la plataforma de la llista de correu també va ser creada perquè els membres poguessin organitzar amb més facilitat trobades i actes espontanis per parlar de ciència-ficció, fantasia i terror, al marge de les Ter-Cat pròpiament dites. Aquest aspecte va començar, tímidament, a promoure's i ja s'han fet algunes cites d'aficionats de la mateixa ciutat o zona per debatre sobre algun tema o per assistir a alguna presentació d'algun llibre. És un recurs poc utilitzat però que va a l'alça, com ho constata la proposta més ferma i ambiciosa que s'ha realitzat fins ara, com és la creació d'un fanzín de relats en català de ciència-ficció, fantasia i terror anomenat "Catarsi", el qual serà presentat el proper Sant Jordi si tot va bé (a hores d'ara ja s'han rebut una quinzena de relats, bon senyal).

Un altre aspecte que va progressant, però que encara queda lluny dels objectius inicials, és la llista de membres. En aquests moments som 41 membres a la llista de correu, tot i que més de 50 persones diferents s'han arribat a acostar a les Ter-Cat en les diferents edicions. És sens dubte el gran repte que queda pendent a les Ter-Cat: Aconseguir més simpatitzants a la llista de correu per poder rebre mil i una perspectives i aportacions sobre els nostres gèneres preferits. Les Ter-Cat pretenen ser un mitjà aglutinador d'aficionats en tots els seus vessants, i als Països Catalans hi ha encara milers de persones que no estan connectades entre si i que segur que podrien aportar molt.

Ara, els objectius de la segona fase seran bàsicament la consolidació del que s'ha aconseguit fins ara i el creixement continuat de membres i de propostes per donar a conèixer els gèneres fantàstics al país, òbviament oberts a tot tipus de sensibilitats i formats. Que les Ter-Cat no s'encallin i continuïn creixent depèn bàsicament de vosaltres, lectors d'aquesta petita crònica: necessitem més gent i més idees per a consolidar les Ter-Cat com un referent a seguir a casa nostra.

Aquestes són algunes adreces interessants sobre les Ter-cat:

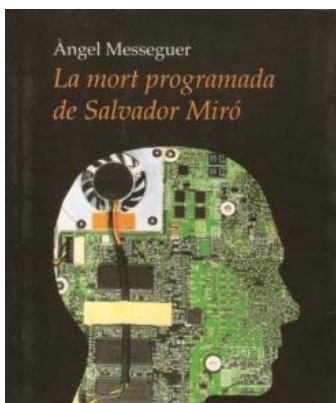
Llista de correu: http://es.groups.yahoo.com/group/Ter_cat/

Per a subscriure's a la llista només cal enviar un correu a: Ter_cat-subscribe@yahoogroups.com

Bloc sobre el fanzín "Catarsi": <http://www.catarsi.cat>

Eloi Puig

LLIBRES

La mort programada de Salvador Miró d'Àngel Messeguer

"La Pal·las", 26, Editorial Montflorit, Cerdanyola del Vallès, juliol 2006.

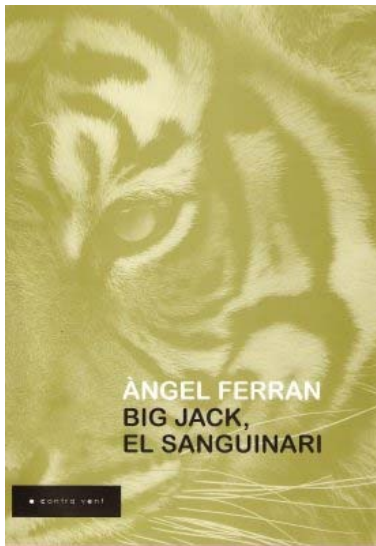
La funció del butlletí és informar de les novetats, però també alguna vegada hem de recuperar algun llibre interessant que per les circumstàncies que sigui ens havia passat per alt. És el cas d'aquesta primera novel·la que el doctor en ciències químiques i professor d'investigació al CSIC Àngel Messeguer (Mèxic, 1946) va publicar fa un parell d'anys fora dels circuits habituals, i que ara ens ha arribat per la generositat de la

companya Carme Torras, que regraciem.

La novel·la té un desplegament perfectament realista i contemporani: En Salvador Miró és un metge que, retornat d'una estada de sis anys a Boston, se n'ha anat a viure sol en un àtic de la part alta de Barcelona, prop de la clínica privada on exerceix. Les relacions amb la família (la mare, la germana, un nebot i l'oncle exiliat a París) i amb una antiga amant, Claudine Sorel, brillant investigadora de biologia cel·lular a París, són complexes. La qüestió que li fa reprendre el contacte amb Claudine és l'interès comú entorn de l'apoptosi, el procés de mort cel·lular programada controlada genèticament. La caiguda de les fulles, la metamorfosi dels insectes, el recanvi de les cèl·lules de la pell o la substitució dels glòbuls vermells en són exemples quotidians, però en Salvador vol anar més enllà: la seva hipòtesi és que el cervell també té un programa d'eliminació de la vida del cos quan entén que no hi ha esperança, un programa que hauria estat bloquejat per segles de cultura de supervivència. I en la dèria de confirmar la seva teoria en Salvador transgredirà límits prohibits experimentant amb malalts de la seva clínica.

Només hem de lamentar que fins ara aquesta novel·la ens hagi passat desapercebuda.

AMJ

Big Jack, el sanguinari d'Àngel Ferran

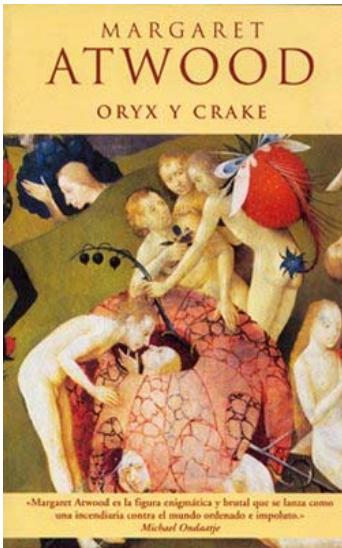
"Els altres clàssics", 1, A Contra Vent editors, Barcelona, novembre 2008.

Hem de celebrar que per primera vegada s'editi un aplec de contes i alguns articles d'Àngel Ferran, l'humorista nascut a Palafrugell el 28 de març de 1892 i mort a l'exili, a l'hospital de La Grave, de Tolosa de Llenguadoc, el 9 de novembre de 1971. A l'espera que es publiqui el llibre que ha preparat Sebastià Roig sobre la recepció de la ciència-ficció cinematogràfica entre nosaltres abans de la guerra, en què surten força fragments del Ferran agut crític de cinema, aquest recull antològic seleccionat i editat per Quim Torra, i amb un apunt biogràfic de Montserrat Lunati (que hi amplia i complementa la notícia que ja en donava a la *Miscel·lània Joan Fuster* de 1991), és una magnífica introducció a l'art literari de Ferran, un dels més desconeguts dels nostres grans humoristes d'abans de la guerra (de Rusiñol a Tísner passant per Pujols, Trabal i Calders).

Entre els vint-i-dos textos recuperats i posats a l'abast del públic actual, tots recomanables, n'hi ha alguns que s'han de catalogar dins la llista de la nostra primitiva ciència-ficció: Primer de tots "Juli Verne", una mena de sàtira de la desgràcia del "Titànic" amb un modern transatlàntic que quan naufraga es descompon a peces i cada secció continua navegant; o "El parc de Toronto", amb bèsties mutants com la sirena amb combinació de lluç i el calamars Watterman que escriu amb tinta blava i negra; "La calor", gairebé un conte sobre el canvi climàtic escrit els anys vint, amb una Esquimala Sudorífica al pol Nord en ple agost; "La Gaffe", amb una paròdia de la ciència, o "De la prehistòria a la civilització", amb un experiment antropològic a partir de la unió dels Homes del sac. Fins i tot, posats a agafar contes pels cabells, hi podríem incloure el "conte moral" que dona títol al volum, el del tigre "Big Jack, el sanguinari", transformat en vegetarià per l'obra d'un professor de psicologia.

Més que un retret per algunes lleus inadvertències de l'edició (una edició que no ens cansarem d'agrair), només volem fer observar una esmena que ens sembla necessària amb vista als que s'acostin per primera vegada a l'obra d'Àngel Ferran. La darrera frase del magnífic conte "La nena que feia soroll quan menjava", quan la nena replica al pare que ell encara fa més soroll que ella, hi consta transcrita: "Oh, jo en faig només com el Ring -contestà la Laieta-. Però tu en fas ben bé com la Mercè, el Ring i jo, tots plegats." Una frase ocurrent, però res de l'altre món (el Ring és el gos de la casa). En canvi, a l'*Antologia de contistes catalans (1850-1950)*. *Cent anys de narracions catalanes* de Joan Triadú (Selecta, Barcelona, 1950) hi és transcrita, sembla que més fidelment: "Oh, jo en faig només com el Ring -contestà la Laieta-. Però tu en fas ben bé tant com la Mercè, el Ring i tu, tots plegats." Una mostra sensacional de "l'il·lusionisme verbal" de Ferran, en paraules de Triadú.

AMJ

ORYX Y CRAKE

de Margaret Atwood

Ediciones B, Barcelona, 2008.

El títol original en anglès és *Oryx and Crake* i la novel·la va ser publicada el 2003. Es va passar a la versió de butxaca, aprofitant, segurament, que l'autora ha estat d'Astúries del 2008.

Margaret Atwood, nascuda a Ottawa el 1939, és una escriptora de gran prestigi, i la quantitat llarga de la seva carrera és impressionant. Una de les seves novel·les, *Surfacing* (Res Harold Bloom en el seu controvertit *Cànon occidental*. Així mateix, el seu nom sona amb fan les travesses del Nobel de literatura.

Malgrat que en castellà ja s'havia traduït una bona part de la seva obra, segurament Margaret gran públic a partir d'un dels seus èxits més internacionals, la novel·la *L'assassí cec*, i l'escriptora canadenca és solida i inclou la novel·la, i també la poesia i l'assaig. En català

de les seves novel·les més paradigmàtiques, *The cat's eye*, *Ulls de gat*.

A més d'escriptora de prestigi, Margaret Atwood és una dona compromesa amb la lluita pels drets humans i va prendre població negra als Estats Units amb Martin Luther King. És membre activa d'Amnistia Internacional.

Oryx y Crake no és el primer encontre d'Atwood amb la ciència-ficció. Ja havia escrit altres novel·les en aquest registre, tot i que la ficció especulativa. Potser l'obra més coneguda és *The Handmaid's Tale* (*El conte de la criada*, 1985), que fou guardonat al Los Angeles Times Prize, l'Arthur C. Clarke Award for Science Fiction i el Commonwealth Literary Prize, i va ser nominat Ritz-Paris-Hemingway Prize (París). *El conte de la criada* és una utopia negativa ambientada en una societat de dretes nuclear, l'antic Boston. Aquesta novel·la, que va tenir un gran ressò, es va adaptar per al cinema i també se'n féu una òpera.

Pel que fa a *Oryx and Crake*, la novel·la incideix, d'una forma crítica, en els avenços de la medicina i sobretot de la tecnologia. La novel·la veiem la creació d'animals transgènics com els "pigoons", que són porcs híbrids de porc i humana, criats per trasplantaments. La societat descrita per Atwood tolera i promou la comercialització dels híbrids. Això a part, se'ns hi divideix abismalment entre pobres i rics. Els rics viuen protegits en àrees tancades...

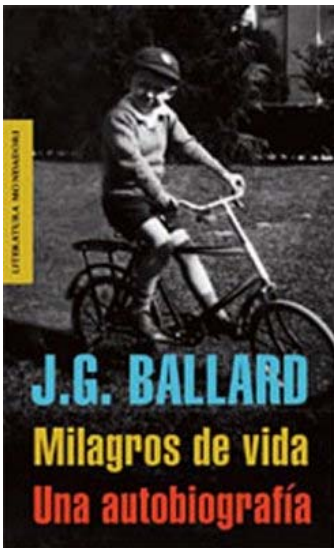
Quan comença la novel·la, el protagonista, Snowman (Home de les neus), és potser l'últim home viu a la Terra, però està en una illa que campen lliurement (els homes-porcs, els llops-gossos, etc.). I també un grup d'éssers amb aspecte humà, anomenats "les criatures", que són el protagonista i sovint li porten menjar i li fan preguntes, com si fos una mena d'oracle. A mesura que la novel·la avança anomenats les bèsties han estat el resultat de l'enginyeria genètica.

Amb l'ús de la tècnica del *flashback* se'ns explica la història de l'Home de les neus. Per exemple, que va ser un nen anomenat Snowman en una societat dominada per les grans companyies multinacionals, que mantenien les famílies dels empleats protegides en colònies separats dels proletaris. Més endavant sabrem que en Jimmy es va fer amic d'en Glenn, més tard conegut com Crake, un científic. Atwood ho aprofita per alertar-nos d'una de les xacres de la societat actual, quan descriu les activitats dels dos amb jocs electrònics i vídeos centrats en activitats violentes, cruels, macabres...

La novel·la és encapçalada per dues citacions. La primera pertany a *Els viatges de Gulliver* i és tota una declaració de premissa: "entretenir-te, sinó informar-te". La segona citació pertany a la novel·la *Al far* de Virginia Woolf i serveix per a parlar de la inestabilitat i la inseguretat, ni guàrdia ni refugi...

Tant per la qualitat literària, com per la seva temàtica compromesa i per l'enfocament valent, *Oryx y Crake* és una obra impressionant.

Montserrat Galícia

MILAGROS DE VIDA. UNA AUTOBIOGRAFÍA

de J. G. Ballard

Mondadori/Grijalbo, Barcelona, 2008.

Ha arribat a les llibreries la traducció castellana de *Miracles of Life* de J.G. Ballard, la seva autobiografia. A la portada del llibre veiem una fotografia en blanc i negre d'un nen d'uns cinc anys enfilat en una bicicleta, un nen amb pantalonets curts i una gorreta molt anglesa, com les que portava l'inefable Guillem Brown de Richmal Crompton. Però l'acció, és a dir, els primers anys de la vida de Ballard, no transcorre a Anglaterra, sinó a Xangai, tot i que en el marc d'una societat victoriana benestant com el que ens mostrava l'escriptora anglesa. Per cert, les entremaliadures de Guillem també se citen a l'autobiografia de Ballard. Però anem a pams.

L'autobiografia té dues parts ben diferenciades. La primera part transcorre a l'Àsia, a Xangai, i engloba la infantesa de Ballard i la seva adolescència, fins al final de la segona guerra mundial. Aquesta primera part, no cal dir-ho, ens remet clarament a la seva novel·la *L'imperi del sol*. Hi trobem, per un costat, la infantesa d'un nen de classe acomodada, criat entre privilegis, en el si de la burgesia anglesa colonial, però que alhora viu a Xangai, on la injustícia, la fam i l'espectacle del carrer el forneixen d'un seguit d'experiències inesborrables. "Anés on anés, un món cruel i morbós m'envoltava. [...] captaires ensenyant les ferides, gàngsters, carteristes, moribunds demanant almoïna, enigmàtiques dones xineses amb abrics de visó, venedors ambulants, famílies de camperols famolencs i milers d'estafadors i gent de mal viure." Fins que arriba la guerra i llavors és internat amb els pares i la germana en el camp de concentració Longhua, internament que el noiet viu com una aventura, com una veritable escola de vida, tot i que també l'enfronta amb la realitat més crua i descarnada de la violència i la mort.

La segona part ja transcorre a Anglaterra. El noi arriba a un Londres gris i llòbrec, ple de gent desesperada, on manca el més essencial, i els aliments hi són racionats. Tot plegat fa pensar, ens diu Ballard, que els anglesos han perdut la guerra.

En aquesta segona part, i d'una manera sincera, allunyada de qualsevol artifici, Ballard ens explica com es va sentir atret per l'escriptura i com i per què es va decantar per la ciència-ficció: "[...] el gènere de la CF tenia una enorme vitalitat. [...] era un tipus de literatura que valorava molt l'originalitat i concedia una gran llibertat als autors, molts dels quals tenien estils i enfocaments característics [...]. També em va semblar que el gènere estava a punt per al canvi."

També ens assabentem del seu interès pel surrealisme i per la psicoanàlisi. "El surrealisme i la psicoanàlisi m'oferien una via d'escapament, un passadís cap un món més genuí [...]. La psicoanàlisi podia revelar tota la veritat sobre l'home modern [...]. Al mateix temps el rebuig dels surrealistes per la raó i el raonament eren presents en les meves temptatives d'aspirant a escriptor."

L'escriptura i la dedicació a fer de pare -la seva dona va morir quan els nens eren petits- omplen la resta de la seva autobiografia. "Llavors, igual que ara, considerava els meus fills miracles de vida i a ells els dedico aquesta autobiografia", escriu.

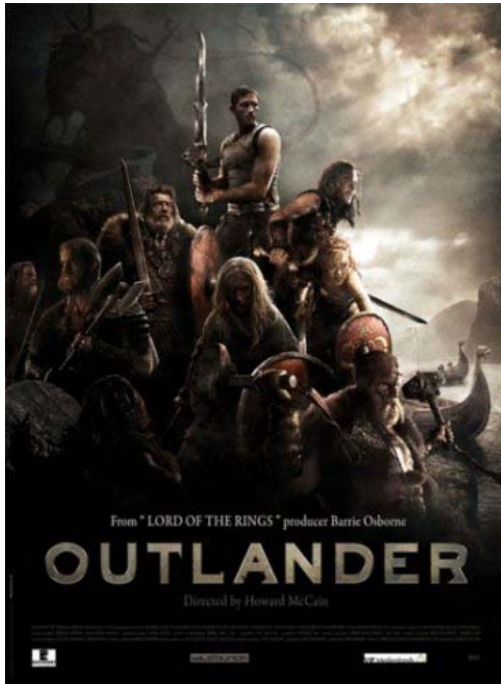
Tot i que ben aviat es fa un nom a les lletres angleses, la fama li arriba sobretot amb la pel·lícula que Spielberg fa de la seva novel·la *L'imperi del sol*.

En conclusió, una autobiografia sentida, honesta i del tot sincera, gens autocomplaent, que potser desmitifica un escriptor que té obres tan trencadores com *Crash* o *L'exhibició d'atrocitats*.

La recomano del tot. Val la pena acostar-se al Ballard més proper i més humà... Frikis i mitificadors, absteniu-vos-en.

M G

CINEMA

OUTLANDER**de Howard McCain**

Quan comença la pel·lícula, una nau de l'espai penetra a les aigües fredes i blavíssimes d'un fiord. De la nau enfonsada en surt un ésser cobert amb un vestit espacial que arrosega fins a la riba un company malferit per l'impacte. Un cop tret el vestit espacial, l'alienígena se'ns mostra amb un aspecte humà. És Kainan, que ve d'un planeta remot. Gràcies a un aparell que ha rescatat de la nau -alta tecnologia alienígena-, Kainan s'assabenta del lloc on ha anat a parar: es tracta de Noruega, en territori dels vikings, i és l'any 509, a l'alta edat mitjana.

L'artefacte inicia una recerca per esbrinar quina és la llengua que parlen els habitants de l'indret, i amb una velocitat vertiginosa aconsegueix la informació. Llavors, mitjançant una mena d'implant ocular, una mica dolorós, tot s'ha de dir, Kainan esdevé un parlant perfecte de la llengua dels vikings. Els microbis que amb la mateixa funció injectaven els robotets de *Farscape* eren més simpàtics i menys traumàtics, però s'ha de reconèixer que, en general, és un mètode ràpid i eficaç per a aprendre

llengües.

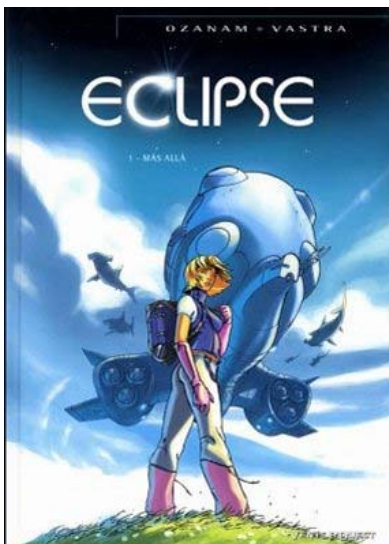
Ben aviat Kainan té el primer encontre amb els seus nous companys lingüístics, els vikings, però la qüestió es resol de forma poc amistosa i Kainan és fet presoner.

Abans de ser capturat, Kainan descobreix un poblat viking totalment destruït, i és que l'extraterrestre no ha vingut sol de les estrelles: amb ell també ha arribat a la Terra una criatura feréstega, un monstre a mig camí entre un alien, un predator i un drac de les llegendes mitològiques: és el Moorwen.

Però *Outlander*, del director Howard McCain, és més que un encreuament tòpic de pel·lícula d'aventures nòrdiques i ciència-ficció. El resultat d'aquest còctel és una bona pel·lícula. S'hi troba un bon gust i una intel·ligència cinematogràfica que sovint manquen en molts films de ciència-ficció de més anomenada. La fotografia excel·lent i l'acurada ambientació creen una atmosfera de realisme, el guió és sòlid i ben travat i els personatges resulten creïbles. *Outlander* deixa un bon gust de boca, amb escenes memorables i amb un final que alguns crítics del país han catalogat de "nova mirada sobre el mite de sant Jordi i el drac". Naturalment es tracta del moment en què Kainan liquida el Moorwen i salva la filla del cap dels vikings.

Montserrat Galícia

CÒMIC

Eclipse 01: Au-delà

A vegades navegar per Internet proporciona alguna sorpresa agradable. Per casualitat, cercant informació sobre eclipsis lunars he topat amb el primer volum d'un còmic de ciència-ficció d'una sèrie, *Eclipse*, que no ha estat publicada al nostre país. Es tracta de l'àlbum *Au-delà* del dibuixant Sébastien Vastra fet a partir d'un guió d'Antoine Ozanam i que, a França, va ser publicat per Vents d'Ouest l'any 2007. En el seu país d'origen hi ha també publicat un segon àlbum, l'any 2008, que porta el títol de *Dédale*.

El primer volum ha estat escanejat i traduït al castellà (amb el nom *Más Allá*) per dos afeccionats al còmic que, per raons òbvies, amaguen la seva identitat sota els pseudònims d'Umbriel i Jajun, respectivament. Al marge de les valoracions que es puguin fer sobre aquests procediments, s'ha d'agrair, en aquest cas, que això permeti als afeccionats a la CF llegir un còmic que d'altra manera hauria restat

ignorat.

Eclipse narra les aventures interplanetàries d'una noia que cerca el seu pare, primer suposadament mort i després ressuscitat convertit en un androide i tornat a desaparèixer. Som a l'any 2372. Un xicot jove, amb una filla, Mika, que és la protagonista, és condemnat a mort per haver matat involuntàriament però practicant jocs de rol perillosos un company de joc. Abans de ser executat se li ofereix, secretament, la possibilitat de ser convertit en *droid*, un soldat androide, per a lluitar contra els *mudes*, uns bel·licosos alienígenes, fent els canvis necessaris al seu cos.

El govern de la Terra, que havia mantingut en secret la guerra contra els *mudes*, ha trobat aliats en d'altres planetes. Però un cop guanyada la guerra es veu sorprès per una revolta dels *droids*, que, si bé tenen el cos artificial, mantenen el cervell original dels humans que havien estat abans de ser transformats.

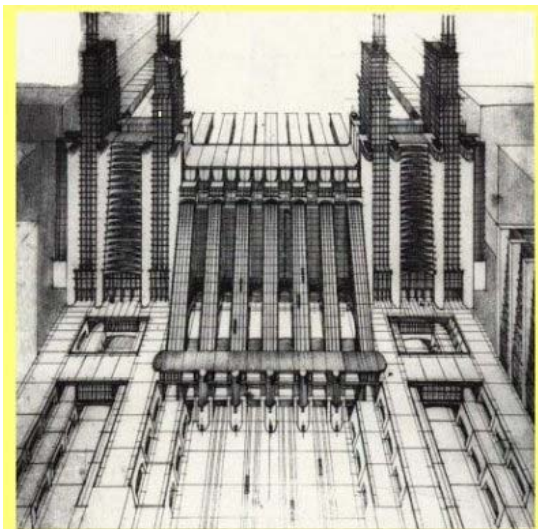
Setze anys després, el pare de Mika aconsegueix fer-li arribar un missatge amb el seu diari personal. Això fa suposar a la noia que el pare encara és viu i l'engresca a iniciar uns estudis que la portaran, dotze anys més tard, a una recerca fora del seu planeta d'origen.

En el còmic es noten diverses influències que l'autor ha deixat explícites com una mena d'homenatge a les lectures i pel·lícules que li han agradat i l'han influït. Tant hi podem trobar una referència a la pel·lícula *Starship troopers* de Paul Verhoeven pel que fa al plantejament de la guerra amb els alienígenes, ferotges, bestialitzats i quasi invencibles, com d'altres al "Nautilus" de Jules Verne o al còmic *Sillage* (*Estela*, en castellà), comentat fa molt poc en aquest mateix butlletí.

Com a primer àlbum d'una sèrie s'hi noten alguns defectes de principiant. Però el balanç global és del tot favorable i convida a seguir-la. Tant de bo trobi un editor que es decideixi a publicar-la aquí. Vastra, un dibuixant molt jove, nascut l'any 1977, només havia dibuixat, fins ara, tres àlbums de *Mâchefer*, una sèrie ja finalitzada que no acabava de decidir-se clarament entre l'humor i la fantasia.

TS

TECNOCIÈNCIA EN FICCIÓ

Perspective drawing from La Citta Nuova, 1914 - Antonio Sant'Elia

A la dolorosa llum de les grans làmpades elèctriques de la fàbrica tinc febre i escric.

Escric escarrinxant de dents, esfereït per tota aquesta bellesa, per tota aquesta bellesa totalment desconeguda dels antics. ()*

Així comença l'*Oda Triomfal* escrita per Fernando Pessoa el 1914 sota l'heterònim d'Álvaro de Campos. La febre que en aquells anys tenia Pessoa era la del futurisme o, millor dit, el sensacionisme, la variant pròpia d'aquest corrent avantguardista que, en passar per la ploma de l'escriptor portuguès, buscava aconseguir una descripció analítica de les sensacions de viure en el món modern.

Álvaro de Campos representa ser un enginyer mecànic i naval, fascinat per la indústria i el comerç, desitjós de l'adveniment de la "Humanitat dels enginyers" i de la "creació científica dels Superhomes". La seva veu poètica és la d'un home turmentat, desitjós sempre de ser en un altre lloc i amb voluntat de dissoldre's en un món que ja voldria que fos el futur.

*Fraternitat amb totes les dinàmiques!
Promíscua fúria de ser part-agent
del rodar ferrenc i cosmopolita
dels ferrocarrils estrenus
del tràfec-de-càrrega dels vaixells,
del girar lúbric i lent de les grues,
del tumult disciplinat de les fàbriques
i del quasi-silenci xiuxiuejant i monòton de les corretges de
transmissió!
(...)
Oh teixits dels aparadors! Oh maniquins! Oh últim figuri!*

*Oh articles inútils que tothom vol comprar!
 Oidà grans magatzems amb seccions variades!
 Oidà anuncis elèctrics que sorgeixen, es paren i desapareixen!
 Oidà tot allò amb què avui es construeix, amb què avui s'és diferent
 d'ahir!
 Eh, ciment armat, formigó, procediments nous!
 Progrés dels armaments gloriosament mortífers!
 Cuirasses, canons, metralladores, submarins, aeroplans!
 A tots, a tot, com una fera, us estimo.
 (...)*

Si de la recreació dels ambients de les obres d'Huxley i de Verne n'ha resultat l'*steampunk*, què no podria donar un relat submergit en el món futurista-sensacionista d'aquesta *Oda Triomfal*?

(*) Traducció de Joaquim Sala-Sanahuja. *Poemes d'Álvaro de Campos*, Quaderns Crema, Barcelona 2002.

Jordi Font-Agustí

OPINIÓ

La petja de Poe a Nova York

Edgar Allan Poe va néixer a Boston, el 19 de gener de 1809, fill de dos actors de teatre, Elisabeth Hopkins i David Poe. El pare es va perdre de vista ràpidament, i la mare va morir el desembre de 1811 a Virgínia, on el ric comerciant John Allan i la seva muller es van afillar el petit Edgar. El 1815 John Allan es va traslladar a Londres, on Edgar va anar als millors col·legis, fins a la tornada, el 1820. Va continuar l'aprenentatge a les escoles més prestigioses de Richmond i després a la universitat de Virgínia, a l'època en què van començar les diferències amb el pare adoptiu, a causa dels endeutaments i els projectes sentimentals d'Edgar, que el 1827 va fugir cap Boston i va començar a publicar poemes, sense cap ressò. Després d'un parell d'estades a l'exèrcit, el 1831 es refugià a casa d'una tia a Baltimore i s'inicià en el periodisme i l'escriptura de contes satírics. Les crítiques

literàries que publicava li van portar conflictes, i el 1836, quan ja era víctima de l'alcoholisme i les crisis nervioses, es va casar amb la seva cosina Virginia, que encara no havia fet catorze anys, i es van instal·lar a Richmond. Poe anava col·laborant en diaris i revistes, i el 1839 va publicar una selecció dels millors contes. Virginia, l'esposa, va emmalaltir, passava temporades de recuperació i d'altres de greus recaigudes, la feina d'Edgar era inestable i conflictiva, van viure una temporada a Filadèlfia, fins que el 1844 aterraren a Nova York. El 1845, amb la publicació del poema "El corb", va arribar el reconeixement per a Edgar Allan Poe. Va continuar treballant en diaris i periòdics, arribà a ser l'amo d'una revista i a controlar els cercles literaris de Nova York, però contínuament s'emboicava en baralles i querelles i la seva salut també anava minvat. El 1847 morí Virginia, la seva dona, i ell mateix va emmalaltir. Va tenir crisis sentimentals successivament i simultàniament prenent a dues dones, continuà publicant assaigs, contes i poemes, i a la darrerria de setembre de 1849, en unes circumstàncies que encara ara donen peu a especulacions, va fer una escapada a Baltimore, on el 3 d'octubre el van trobar desmaiat al carrer i on va morir a l'hospital el dia 7.

A Nova York són visitables dues de les cases on va viure Edgar Allan Poe. Al Bronx hi ha el "cottage" on va anar a viure els últims anys, del maig de 1846 a 1849, i on va morir Virginia el 30 de gener de 1847. Però en una visita curta a Nova York queda una mica desavinent. A més, segons Salvador Macip, a la casa hi ha algun fantasma, i això sempre fa por.

És molt més avinent la casa reconstruïda al número 85 del carrer 3 Oest, al centre del barri de Greenwich Village, "The Village", sota mateix de Washington Square, l'indret seductor on van viure el pintor Edward Hooper i l'escriptor John Dos Passos. Poe, a l'arribada a Nova York, es va instal·lar en aquest barri bohemí, prop de les redaccions dels diaris per als quals treballava. A la casa que hi ha reconstruïda, d'una manera ben curiosa, hi va viure entre 1845 i 1846, i hi va

escriure "Els fets del cas de M. Valdemar", "L'esfinx", i hi va començar "El barril d'amontillado".

Era un lloc saludable. El 1826 van tancar les terrisseries que hi havia i van urbanitzar l'indret. El carrer aleshores s'anomenava Amity Street, i la casa va ser construïda el 1835. Quan no fa gaires anys hi van fer l'actual facultat de Dret de la Universitat de Nova York, van aterrar les cases dels números del 81 al 85 del carrer, i en l'excavació per a fer els fonaments van trobar una cisterna on abocava les deixalles el restaurant familiar que hi va haver a la casa després que hi visqués Poe.

La façana de la casa, de tres pisos, ha estat reconstruïda estilitzadament, amb el color taronja típic d'aquell període, encastada a la façana de l'edifici més gran de la universitat, de maons, vidre i metall. Rere la porta d'entrada i les dues finestres de la planta baixa hi ha una sala visitable, la Poe Room, on es concentren en forma d'escenografia estilitzada els elements salvats de la casa: una claraboia al sostre, que era la que donava claror al capdamunt de la casa, i que ara és il·luminada per sobre amb llum artificial; un fragment del mur de maons; la barana de l'escala, encastada a la paret, a més dels elements interiors de la façana: la porta, i les dues finestres amb finestrals de guillotina i persianes de fusta típiques del segle XIX. En una vitrina dedicada a Poe hi ha alguna mostra de llibres seus i un maó de la casa; en una altra, elements de pisa i de vidre de l'abocador del restaurant, de l'època de Poe; els pots més grossos són damunt el vidre de les vitrines. A les parets hi ha un plafó biogràfic de Poe, una reproducció del manuscrit del poema "El corb", dos retrats pictòrics de Poe i una placa commemorativa. La sala és una cambra d'estudi i de treball dels estudiants de la universitat.

El lloc típic de pelegrinatge dels devots de Poe és la seva tomba al cementiri de Baltimore, on va ser enterrat el 8 o el 9 d'octubre de 1849. Però en l'avinentosa del bicentenari del seu naixement resulta més estimulant anar a evocar-lo a la casa del principi de la seva estada a Nova York, la ciutat on va obtenir el reconeixement, la casa on va viure en temps de plenitud creativa.

AMJ

RELAT

L'ovni de la plaça de Sota l'arbre

Fredor i grisor.

L'espessa capa de núvols d'aquells dies d'hivern no va deixar veure com s'acostava l'ovni que va aterrar a la nit a la plaça de Sota l'arbre. A l'últim moment va esquivar les branques de l'arbre i va aterrar amb un fort cop a terra arran de la botiga de llegums cuits. Txaf! Va trencar alguns panots grisos del terra de la plaça.

El veí del davant, que mirava una pel·lícula per la televisió, va obrir una mica la finestra i va veure l'ovni. No hi havia ningú més a la plaça ni a les altres finestres, en la freda nit d'hivern. Ningú no l'havia vist. Va tancar la finestra i va tornar a mirar la televisió.

Dos nois que havien sortit de l'últim bar que havia tancat van passar per davant l'ovni. Era l'única superfície de la plaça damunt la qual no havien estampat el seu tag. Van treure l'esprai, a veure qui hi grafiava abans la signatura de grafiter. El metall era extremament dens i la pintura hi va rrelliscar per damunt abans d'eixugar-se en forma de taques a terra. Els nois ja havien passat de llarg.

Més tard, un gos perdut i encuriós també hi va intentar deixar la seva marca, després d'ensumar l'ovni. Líquid i olor hi van rrelliscar sense penetrar la superfície.

Els desarrelats de la barraca dels afores van aparcar la furgoneta arran de l'ovni. S'hi van enfilear, van mirar d'arrencar-ne les antenes o els plafons solars, però res no cedia, i l'ovni era massa gros i pesant per a emportar-se'l sencer. Ho van deixar estar i, ja que estaven enfilats, es van endur la bombeta del fanal d'aquella banda de la plaça.

Cap a la matinada, el mecànic de l'estació d'autobusos, anant cap a la feina, va veure l'ovni aparcat arran de la façana. No va girar el cap, només una mica els ulls, que tot seguit va tornar a desviar cap a terra: no fos cas que algú es pogués pensar que creia en els ovnis.

Quan al matí la mestressa dels llegums cuits va tirar amunt la porta enrotllable de ferro, va comprovar que l'ovni no impedia l'entrada dels clients a la botiga. No calia embolicar-se telefonant a l'Ajuntament.

Ningú dels qui van entrar a comprar durant el matí no va esmentar l'ovni. El cec dels cupons es va instal·lar a l'altra banda del portal.

Al migdia, quan van sortir de l'escola, alguns nois van picar amb els trossos dels panots trencats contra la superfície de l'ovni, però no el van poder abonyegar ni en van poder esbotzar les lluernes. Un dels nois es va esclafar un dit i el van haver d'acompanyar a la farmàcia.

A la tarda, la presidenta de l'associació de veïns va entrar a la botiga de llegums cuits amb un full per a recollir signatures denunciant a l'Ajuntament que l'estat del mosaic de la plaça posava en perill la seguretat dels jocs dels nens del barri. Va fer observar que ja sabia que aquelles rajoles es deien panots, però que mosaic era una paraula més assumible pel veïnat. La mestressa va signar, i també les clientes que hi havia a la botiga.

A la nit, després que va haver passat el camió de les escombraries, va passar el camió de la brigada municipal d'obres amb una grua, hi van carregar l'ovni i se'l van endur a l'abocador municipal.

Al següent ple de l'Ajuntament, un regidor de l'oposició va denunciar que hi havia alguns panots trencats a la plaça de Sota l'arbre.

El regidor d'Urbanisme va dir que durant l'anterior mandat, quan els que ara eren a l'oposició havien estat al govern, tenien la vila molt deixada i l'únic que havien fet era renovar el terra de la plaça de Sota l'arbre amb panots grisos. En canvi, l'Ajuntament actual havia inaugurat un pavelló d'esports.

Just abans de les eleccions següents, l'Ajuntament va substituir els panots trencats de la plaça de Sota l'arbre.

Mentre va durar la campanya electoral, els clients de la botiga de llegums cuits comentaven que als polítics no els interessa res del que passa al carrer.

A. Munné-Jordà

Recordeu que el número 15, corresponent a març-abril, estarà a la xarxa a començament de març.